

Fremtidsfullmakt – en nyttig sikkerhet for alle

Av advokat/partner Lina Therese Remlo
lina@eurojuris.no

En fremtidsfullmakt innebærer en mulighet til å bestemme over noe av fremtiden selv, og tar høyde nettopp for at ingen av oss kan vite med sikkerhet hva fremtiden bringer.

HVA ER EN FREMTIDSFULLMAKT?

De siste årene har oppfordringen om å lage fremtidsfullmakt vært langt fremme i mediebildet, særlig rettet mot den eldre delen av befolkningen. Og det med rette. En fremtidsfullmakt innebærer en mulighet til å bestemme over noe av fremtiden selv, og tar høyde nettopp for at ingen av oss kan vite med sikkerhet hva fremtiden bringer.

Kort fortalt: En fremtidsfullmakt er et dokument hvor du bestemmer hvem som skal kunne hjelpe deg hvis du på grunn av kognitiv eller fysisk

sykdom ikke kan ivareta dine egne interesser. Den sier også noe om hva vedkommende skal hjelpe deg med. Den som oppretter fullmakten kalles fullmaktsgiver, og den som gis fullmakt kalles fullmektig.

Ellers er det du selv som bestemmer innholdet i fullmakten. En fremtidsfullmakt kan være omfattende eller begrenset, den kan gjelde alle økonomiske og personlige forhold, eller bare innenfor avgrensede områder. Jeg vil i denne artikkelen gi noen råd om hva du bør tenke på når du skal opprette fremtidsfullmakt.

Lina Therese Remlo er advokat og partner i Eurojuris Nord i Narvik. Hun arbeider mye med problemstillinger innenfor arv og skifte, og har også særlig kompetanse på fremtidsfullmakter. Blant annet har hun gjennom de siste årene holdt en rekke foredrag om dette temaet. Hun har særlig erfart at nåtidens familiekonstellasjoner, med samboerskap og særkullsbarn, har skapt et økt behov for å tenke fremtidig i relasjon til fremtidsfullmakter og arveplanlegging.

*Alternativet til
å opprette en fremtidsfullmakt
er at Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen)
oppnevner en verge for deg dersom
du trenger hjelp.*

Det viktigste utgangspunktet er at en fremtidsfullmakt bestemmer hva som skal skje mens vi fortsatt lever, men i det tilfellet at vi ikke lenger kan være «selvhjulpets» med økonomiske eller personlige forhold. Fullmakten kan ikke bestemme hva som skal skje med våre eiendeler etter at vi er død – da er det i så fall et testament som må opprettes. Man kan likevel innta i fremtidsfullmakten de ønsker man måtte ha for sin gravferd.

Videre er det sånn at vi ikke kan vite om vi «får bruk for» fremtidsfullmakten. Mange lever lange og friske liv, og klarer å gjøre økonomiske

og personlige disposisjoner selv, helt til de går bort. Men dersom du skulle bli sterkt kognitivt eller fysisk svekket, er det en trygghet om du på forhånd har bestemt hva som skal gjelde.

Alternativet til å opprette en fremtidsfullmakt er at Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen) oppnevner en verge for deg dersom du trenger hjelp. Dette kan fungere godt, men en fremtidsfullmakt gir en langt bedre mulighet til å «skredersy» fullmakten etter det som er dine behov. En fullmektig trenger heller ikke, slik som en verge gjør, å levere regnskap til Statsforvalteren eller søke om saker som gjelder fast eiendom

eller forskudd på arv, dersom dette er regulert i fremtidsfullmakten.

Oppsummert er derfor en fremtidsfullmakt både mer tilpasset for fullmaktsgiveren og enklere for fullmektigen, enn et ordinært vergemål vil være.

HVEM SKAL VÆRE MIN FULLMEKTIG?

Når du skal velge din fullmektig, er det en fordel om det er noen du kjenner og stoler på, og som kjenner deg og kan ivareta dine interesser. Mange oppretter fullmakter hvor de setter inn sin ektefelle eller samboer som fullmektig. I tillegg bestemmer de at dersom partneren på

grunn av død eller egen sykdom ikke kan oppfylle oppdraget som fullmektig, skal ett eller flere av barna til fullmaktsgiveren kunne ta over oppdraget.

Dersom man ikke har partner eller barn som kan være fullmektig, kan det være annen familie eller en venn. Det viktigste er at det er noen du har tillit til, og som vil gjøre det som er best for deg. Jeg anbefaler at du snakker med den du ønsker som din fullmektig før fullmakten opprettes, slik at vedkommende har sagt seg villig til oppdraget.

INNHALDET I FREMTIDSFULLMAKTEN

I fullmakten vil det fremgå hva fullmektigen skal

Kort og forenklet kan vi si det slik at en fremtidsfullmakt kan gi uttrykk for dine ønsker og behov, med virkning for en fremtid hvor du kanskje ikke selv kan formidle disse ønskene.

kunne gjøre, og eventuelt også en avgrensning mot hva fullmektigen ikke skal kunne gjøre på dine vegne. Det er for eksempel vanlig at det er bestemt at fullmektigen skal hjelpe med den daglige økonomien, slik at regninger betales i tide, at eiendeler holdes forsikret, og at skattemeldingen leveres. For å kunne gjøre dette bør fullmektigen få tilgang til nettbank og andre elektroniske tilganger:

Du kan videre bestemme i fullmakten hva som skal skje med hus eller leilighet du eier dersom du må flytte til sykehjem eller omsorgsbolig, og boligen blir stående tom. Innenfor dette kan du bestemme utleie eller salg, eller overdragelse til arvinger som gave eller forskudd på arv. Og du kan bestemme om kjøpesummen etter et eventuelt salg skal bli stående på konto eller deles ut til arvinger.

Her er det viktig å være klar over at det kan finnes begrensninger for hvordan midler kan disponeres som gaver og forskudd på arv, særlig hvis den som oppretter fullmakten, sitter i uskiftet bo etter en tidligere avdød ektefelle. En fullmektig vil imidlertid kunne gi «sedvanlige gaver» på dine vegne, hvis ikke noe annet er bestemt i fullmakten. Dette innebærer at fullmektigen kan gi slike gaver til bursdager, jul og andre merkedager som barnedåp eller navnefest, konfirmasjon og bryllup, som du ellers ville gitt.

Det som er sagt ovenfor om bolig, gjelder også for hytte og fritidseiendom, samt større gjenstander som campingvogn, biler og båter:

Når det gjelder hvilke personlige forhold som kan omfattes av fremtidsfullmakten, er det store variasjoner i hva som er viktig for ulike mennesker. Det er imidlertid vanlig å innta bestemmelser om at fullmektigen skal kunne søke om sykehjems plass eller hjemmetjenester hvis det er behov for det. Mange bestemmer at fullmektigen skal være nærmeste pårørende i helsevesenet.

Et annet, og stadig mer aktuelt forhold, er at fullmektigen kan gis rett til å slette profiler på sosiale medier eller andre elektroniske tjenester hvor det finnes personopplysninger, dersom du ikke lenger kan bruke disse.

Ut over dette er det ingen begrensninger i hvilke behov og ønsker du kan gi uttrykk for i fullmakten: jevnlig frisørbesøk eller andre velvære- og behandlingstjenester; ønsker om mye frisk luft eller kulturopplevelser, eller hvilket sykehjem du helst vil at det skal søkes plass på.

Kort og forenklet kan vi si det slik at en fremtidsfullmakt kan gi uttrykk for dine ønsker og behov, med virkning for en fremtid hvor du kanskje ikke selv kan formidle disse ønskene.

FULLMEKTIGENS OVERORDNEDE OPPGAVER

Fullmektigen skal naturligvis gjøre det som fullmakten bestemmer. Samtidig vil det alltid ligge som en overbygning at fullmektigens disposisjoner skal være i din interesse. Fullmektigen skal altså ikke fremme egne interesser, og kan i noen tilfeller være inhabil til å ta avgjørelser dersom han eller hun selv har en interesse i det som gjøres. Noen slike habilitetskonflikter kan unngås gjennom formuleringer i fullmakten, og det viktigste er at fullmektigen handler til det beste for deg.

Fullmektigen har også plikt til å høre din mening før han eller hun tar avgjørelser for deg, dersom du kan forstå sakens betydning.

Videre er fullmektigen forpliktet til å holde dine midler adskilt fra sine egne, og ikke sammenblande disse. I et tilfelle hvor det er tale om ektefeller eller samboere med felles økonomi, vil det naturligvis kunne bli en sammenblanding, men prinsippet er likevel klart.

HVA SKAL TIL FOR Å LAGE EN GYLDIG FREMTIDSFULLMAKT?

Det er viktig at fullmakten beskriver så godt som mulig hva fullmektigen skal kunne gjøre på dine vegne, slik at det oppstår minst mulig tolkningstil. Fullmakten må være skriftlig og undertegnet av fullmakts giveren, samt av to vitner som må være over 18 år, og ikke i nær familie med fullmakts giveren. Fullmektigen selv kan ikke være vitne.

Dersom den som oppretter fremtidsfullmakten, har høy alder (etter mitt syn over 80 år), eller det er konstatert en begynnende kognitiv svikt, bør det innhentes en legeerklæring som tar stilling til hvorvidt personen forstår hva det innebærer å opprette slik fullmakt.

Når fremtidsfullmakten er opprettet og undertegnet, må den oppbevares på et sikkert sted av fullmektigen. Det er han eller hun som skal bruke den, og som derfor må vite hvor den er hvis og når den trer i kraft.

Fremtidsfullmakten trer i kraft fra det tidspunktet du «på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred» ikke lenger kan ivareta dine interesser innenfor de områdene fullmakten gjelder.

NÅR FULLMAKTEN TRER I KRAFT

Fremtidsfullmakten trer i kraft fra det tidspunktet du «på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred» ikke lenger kan ivareta dine interesser innenfor de områdene fullmakten gjelder. Det er fullmektigen selv som vurderer når dette tidspunktet inntreffer, og han eller hun kan da sørge for å innhente en legeerklæring om fullmaktsgiveren for å få det vurdert. Fullmektigen skal da orientere fullmaktsgiveren selv og dens ektefelle/samboer og barn om at fullmakten er

trådt i kraft og om innholdet i den.

Når fullmakten er trådt i kraft, kan man sende selve fullmakten, legeerklæring og bekreftelse på at nærstående er varslet, til Statsforvalteren, som stadfester fullmakten. En slik stadfestelse er ikke et gyldighetsvilkår, men for noen oppgaver som fullmektigen skal gjøre, er det et krav at fullmakten er stadfestet. Blant annet gjelder dette ved salg av fast eiendom. Vi anbefaler derfor at fremtidsfullmakten sendes til stadfestelse når den

er trådt i kraft. Etter stadfestelsen mottar fullmektigen en attest om dette fra Statsforvalteren.

HVORDAN GÅR MAN FREM?

Noen finner maler for fremtidsfullmakter på nett, eller får tilgang til det gjennom bank eller interesseorganisasjoner. I enkle tilfeller kan en slik mal dekke behovene for innholdet i en fremtidsfullmakt. Vårt råd er likevel at man investerer litt tid med en advokat eller rådgiver som har kompetanse på slike fullmakter, og også har en

kunnskap om familierett (regelverk for ektefeller og samboere, samt arverett), slik at man får en tilpasset fullmakt som tar høyde for de omstendigheter som kan få betydning for hvilke bestemmelser som gjøres i fullmakten. Det kan være vel anvendte ressurser for å få et dokument som fungerer til akkurat deg.

Vi er klare til å hjelpe!